

Irribarrearen esanahia

Gaur egun, irribarre eta barre egitea zoriontasuna eta arrakastarekin lotzen dugu, baina, garai batean oso bestelako esanahia zuen. Hori ageri zen garai bateko argazkietan. Jakin nahi duzu zergatik? Horretarako, ariketa hauek dira proposatzen dizkizugunak:

- Binaka, erantzun galderei, eta partekatu erantzunak taldekoekin.
- **Bideoa** entzun bitartean, galderen erantzun zuzenak aukeratu.
- IRRIBARRE/ BARRE EGIN aditzak eta zenbait esapide: moldatu esaldiak.
- Binaka, galderei erantzun eta partekatu erantzunak taldekoekin.

Argazki bat atera nahi? Egin irribarre!

Ohartu zara garai bateko argazkietan jendea gehienetan oso serio agertzen zela? Ea denon artean asmatzen dituzuen horren arrazoiak. Binaka, erantzun beheko galderei eta partekatu erantzunak taldekoekin.

1. Garai batean, zergatik agertzen zen jendea hain serio argazkietan? Aukeratu erantzun bat edo gehitu zuk nahi duzuna.

- Barrez ateratzea ez zegoen ondo ikusita.
- Jendeak ez zuen umore handiegirik.

(...)

2. Gaur egun, ordea, jendea asko ageri da irribarrez argazkietan. Zer adieraz dezake, zure Ustez, irribarre batek?

- Poza
- Hurbiltasuna
- Urduritasuna

(...)

Garai bateko argazkietan irribarrerik ez

Bideo honetan Jasone Osoro idazleak garai bateko argazkietan jendea hain serio agertzeari buruzko zenbait arrazoi azalduko ditu. Bideoa ikus-entzun bitartean, aukeratu galdera hauen erantzun zuzenak. Ondoren, alderatu bideoan adierazitako arrazoiak lehen zuk aurreikusi dituzunekin. Asmatu al duzu?

<https://labur.eus/vuzii>

1. Garai batean jendea oso serio agertzen zen argazkietan. Zein da Jasone Osorok eman duen arrazoietako bat?

- ☐ Irribarrea eta barrea emagalduekin eta bufoiekin lotzen zuten: ez zegoen ondo ikusita.
- ☐ Lotsa ematen zien irribarrez agertzeak.
- ☐ Garai haietan umore gutxiko jendea izaten zen.

2. Argazki-kamerak sortu ziren garaietan...

- ☐ argazkia ateratzeko prozesua garestia zen.
- ☐ argazki bat ateratzea prozesu nekagarria izaten zen.
- ☐ argazki bat ateratzeak 20 minutu irauten zuen.

3. Irribarrea(k), garai hartan...

- ☐ baliagarria zen jendearen irudia hobetzeko.
- ☐ moralaren ikuspegitik desegokia zen.
- ☐ jendea nolakoa zen adierazteko balio zuen.

4. 1904ko argazki batek...

- ☐ mundu osoari bira eman zion.
- ☐ zeresana eman zuen, mutil bat irribarrez ageri zelako.
- ☐ teknika berriak sortu zituen argazkigintzan.

5. Aipatutako 1904ko argazkia atera zuenak...

- ☐ argazkiak ateratzeko teknika berriak erabiltzen zituen.
- ☐ nahiago izaten zuen jendea irribarrez ateratzea.
- ☐ erretratutakoei nola sentitzen ziren adierazteko esaten zien.

Egin ezazu barre!

Euskaraz egitura bat baino gehiago erabiltzen dugu irribarre eta barre egitearen ekintza adierazteko. Horietako batzuk landuko dituzu. Azalpen eta adibideak irakurri ondoren, beltzez nabarmendutako atala beste modu batera adierazi behar duzu.

IRRIBARRE EGIN eta BARRE EGIN:

Irakurri esaldi hauek eta erreparatu azpimarratutako aditzari.

- Garai bateko argazkietan ateratzen zirenek ez zuten irribarrerik egiten.
- Pelikula hura ikustean barre asko egin genuen.
- Pelikulako protagonista itxura harekin ikustean, denek barre egin zioten. (Barre egin zuten, **bere kontura**) (*)

(*) Norbaiti barre egitean bere kontura ari gara barre egiten, hau da, "burla" egiten diogu.

Barrearekin lotutako zenbait esapide:

- Pelikula hori benetan barregarria da: barreari eutsi ezinik egon ginen. (Barrea ezin aguantatuta)
- Umore txarreko pertsona bati hobe da irribarrez erantzutea. (Irribarre eginez)
- Pellok txiste hori kontatzen duen bakoitzean, barrez lehertzen naiz. (Barrea **gogotik** egiten dut)

1. Antton lehengoan oso xelebre jantzita etorri zen jaialdira, eta horregatik, denek **barre egin zuten bere kontura**
2. Unibertitatean hasi berritan erori egin zinen, eta han zeudenek **barre egin zuten zure kontura**.
3. Ekitaldia girotzeko, pailazoez hainbat aldrebeskeria egin zituzten, eta haur guztiak **ia itotzen hasi ziren barrez**
4. Ez dut horrelako film dibertigarriarik aspaldian ikusi. Denbora osoan **barrea ezin aguantatuta** egon nintzen.
5. Gure semea **barrea gogotik egiten hasi zen** aitonak bere txikitako pasadizoak kontatu zizkionean.

Ia barrez lehertu nintzen!

Jarri binaka, eta erantzun galdera hauei. Ondoren, partekatu eman dituzuen erantzunak taldekoekin. Segidan, zenbait erantzun-adibide dituzu.

- Gogoan duzu bizi izan duzun egoera barregarriren bat? Saiatu aurreko ariketan landu dituzun esapide batzuk erabiltzen eta kontatu:

- Non gertatu zen
- Zer gertatu zen
- Zergatik hasi zinen barrez.

.....

- Gogoratu eta kontatu...

- Zein den aspaldian ikusi duzun filmerik barregarriena.
- Zein aktore den zuretzat barregarri edo dibertigarriena.

- Gogoratzen dut duela 10 bat urte, ihauterietan, nire lagunaren etxean bildu eta zenbat barre egin genuen mozerroak janzen hasi ginenean. Egun hartan gure kuadrillako mutilik handiena iratxo mozerrotu zen. A zer piura! Barrez lehertzen hasi ginen denok itxura horrekin ikusi genuenean.

- Orain dela urte batzuk "El florido pensil" antzezlan ikustera joan nintzen ahizparekin, eta gogoratzen dut zenbat barre egin nuen antzezlan horrekin. Aktore gehienak barrez lehertzeko modukoak iruditu zitzaizkidan.

Alderatu emandako erantzunak taldean.

Erantzun-orriak

Garai bateko argazkietan irribarrerik ez

1. Garai batean jendea oso serio agertzen zen argazkietan. Zein da Jasone Osorok eman duen arrazoietako bat?

- ✓ Irribarrea eta barrea emagalduekin eta bufoiekin lotzen zuten: ez zegoen ondo ikusita.
- ✗ Lotsa ematen zien irribarrez agertzeak.
- ✗ Garai haietan umore gutxiko jendea izaten zen.

2. Argazki-kamerak sortu ziren garaietan...

- ✗ argazkia ateratzeko prozesua garestia zen.
- ✓ argazki bat ateratzea prozesu nekagarria izaten zen.
- ✗ argazki bat ateratzeko 20 minutu irauten zuen.

3. Irribarrea(k), garai hartan...

- ✗ baliagarria zen jendearen irudia hobetzeko.
- ✓ moralaren ikuspegitik desegokia zen.
- ✗ jendea nolakoa zen adierazteko balio zuen.

4. 1904ko argazki batek...

- ✗ mundu osoari bira eman zion.
- ✓ zeresana eman zuen, mutil bat irribarrez ageri zelako.
- ✗ teknika berriak sortu zituen argazkigintzan.

5. Aipatutako 1904ko argazkia atera zuenak...

- ✗ argazkiak ateratzeko teknika berriak erabiltzen zituen.
- ✗ nahiago izaten zuen jendea irribarrez ateratzea.
- ✓ erretratatutakoei nola sentitzen ziren adierazteko esaten zien.

Egin ezazu barre!

1. Antton lehengoan oso xelebre jantzita etorri zen jaialdira, eta horregatik, denek **barre egin zuten bere kontura** (barre egin zioten)
2. Unibertsitatean hasi berritan erori egin zinen, eta han zeudenek **barre egin zuten zure kontura**. (barre egin zizuten)
3. Ekitaldia girotzeko, pailazok hainbat aldrebeskeria egin zituzten, eta haur guztiak **ia itotzen hasi ziren barrez** (barrez lehertzen hasi ziren.)
4. Ez dut horrelako film dibertigarrik aspaldian ikusi. Denbora osoan **barrea ezin aguantatuta** (barreari eutsi ezinik) egon nintzen.
5. Gure semea **barrea gogotik egiten hasi zen** (barrez lehertu zen) aitonak bere txikitako pasadizoak kontatu zizkionean.

Transkripzioa

Garai bateko argazkietan irribarrerik ez

JASONE OSORO.- Gaur nahiko nuke pixka bat irribarrearen inguruan berba egitea. Denok egiten dugu irribarre. Jaio aurretik, ja badaukagu gugan dago, gure geneetan daukagu irribarre egiteko ezaugarri hori, negar egiteko bezala. Eta noiz egiten dugu normalean irribarre? Ondo sentitzen garenean ezta?

Garai batean, joaten bagara pixka bat oso atzera eta argazki-kamerak sortu zirenean eta nolakoak ziren argazkiak edo jendea nola agertzen zen argazki horietan. Ze orain oso ohituta gaude ikusten jendea irribarrez. Baina, argazki zahar gehienetan pertsonak oso serio agertzen dira, oso serio edo gutxienez serio. Eta irribarrez oso gutxi. Zergatik? Beno, badaude arrazoi batzuk horretarako. Arrazoi teknikoak: argazki-kamera sortu zenean hemeretzigarren mendean ez zen gaur egun bezala, gaur egun argazki bat ateratzea da munduko gauzarik errezena da: klak edozein telefonorekin, hartzen dugu eta...

Garai hartan, sortu zenean kristoren "parafernalia" zen: enkuadrea...

ILASKI SERRANO.- Osatu behar zen, ezta?

J.O.- Bai, baina teknikoki ere, argiak, enkuadrea... hainbat gauza egoki lortu arte.

I.S.- Ez zen berehalako...

J.O.- Hori da. Ez zen berehalako ekintza bat.

I.S.- Ez zen berehala, bai.

J.O.- Orduan zuk imajinatu 10 minutu irauten duen ekintza bat, zu irribarre batekin. Ostras, nekagarria gutxienez, ezta? Kuadroekin lotuta ere. Klaro, garai batean ez zen gaur egun bezala. Orduan, zuk nahi baldin bazenuen eduki zure irudi bat gerora mantenduko zena. Zure oinordekoak jakiteko nolakoa zen Ilaski Serrano. Orduan batez ere dirua zeukatenek erretratuak oleoz egiten zituzten ezta? Orduan hura egiteko ere ? denbora asko behar zen. Horregatik erretratuetan ere jendea agertzen zen oso serio. Denbora kontua da, bat da teknikoak, beste bat da, zuk esan duzuna.

Bueno, hori baino lehen aipatuko dut morala, arrazoi morala. Eta arrazoi morala zen: Garai batean irribarrea eta barrea lotzen zuten haurrekin, emagalduekin eta pailaso edo bufoiekin. Orduan jende serioak eta nobleak eta bai ala bai agertu beharra zeukan erretratueta eta batez ere pentsatzen 200 urte barru ere beraien irudia oraindik mantenduko zela, ba pertsona benetan inportantea eta serioak izango balira bezala.

Eta hirugarren arrazoi bat zuk esan duzuna da: garai hartan ez zegoen orain bezala, ez zegoen dentistarik...

I.S.- Higienerik.

J.O.- Ez zegoen higienerik. Eta gainera, beraientzat aho zabaltze hutsa zen gaixotasun eta infekzioak kutsatzeko iturri. Honekin lotuta badago...

I.S.- Egia da, e!

J.O.- Hala da, bai, bai. Eta honekin lotuta badago ekarri dudana beste irudi bat, beste argazki bat, 1876 urtekoa, eta bertan, autoerretratu bat da, eta agertzen da emakume bat bere alabarekin irribarrez, hor daukagun hori, igual ez da oso ondo, beno fijasen baldin bagara badago irribarrez, baina gainera ikusten zaizkio hortz txuri-txuriak. Eta garai hartan hau zen... Beno, nola irribarrez, nola hortzak erakusten eta gainera txuri horiek ezta?

1904ko beste argazki batek ere zeresana eman zuen. Kasu honetan, hau, hemen irribarrez dago mutil hau. Egilea argazkilaria izateaz gain antropologoa ere bazen eta berak gauza berri bat, ekarpen bat egin zuen. Berak ordura arte argazkietan jendeak "posatzen" zuen helburu batekin eta helburua zen etorkizunera begira beraiek nolakoak ziren jakinaraztea, bai? Argazkilari honek nahi zuena zen islatzea jendea nola bizi zen. Orduan ez zien eskatzen "posatzeko" baizik eta berak, beraiek benetan nola sentitzen ziren, halaxe agertzeko.

I.S.- Zer argazki ederra hau, ez?

J.O.- Eta orduan hau sentitzen zen pozik, eta bera irribarrez agertzen da, bai? Orduan badago halako aldaketa bat: posatzetik pentsatzen "beno etorkizun batean nire irudia hau izango da". Hemen jada ez, hau da pixka bat...

I.S.- Momentua...

J.O.- Momentua. Hori da. Noiz hasten da gaur egun guretzat hain ohikoa den hori, hau da, posatu irribarrez. Beste gauza askotan bezala Holliiwood izan zen pixka bat hor XX. mendean hori markatzen hasi zena. Eta hor ikusten ditugu aktoreak, izar handi horiek irribarrez. Orduan jendea hasi zen lotzen irribarrea arrakastarekin, zoriontasunarekin, edertasunarekin. Eta hori oraindik ere mantentzen da.